Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ III. | Шамокінъ, Па. Четвергъ 28-го Падолиста 1895. | Число 38

Вôдъ Редакціи.

Дуже часто полу аемо листы змѣсту такого, котрымъ треба авторамъ соромити ся. Мы терпеливо и систематично кидали ихъ до кошà. Понеже лучились послѣдными днями случаѣ, що злобнй люде написавши крайнй дурницѣ, поважились пôдписати имя чоловѣка честного, немаючого нѣчого вспôльного зъ письменниками, заявляемо, що на будуче подôбнй листы передавати будемо людямъ покривдженымъ, щобъ они змогли судовою дорогою упôмнутись за надуживане свого имени.

Редакція.

СПРАВЫ СОЮЗА.

Приступили слѣдуючй новй члены:

AUDENRIED, PA.

Число въ гол. книзѣ:

1. Судикъ Андрей 267

HAZLE BROOK, PA.

2. Верба Иванъ 268

MT. CARMEL, PA.

3. Маслей Теодоръ 268
4. Гербутъ Семанъ 269
5. Белеканичь Илько 270

SHAMOKIN, PA.

6. Попеляшъ Юрій
7. Пецухъ Діонизій

FREELAND, PA.

8. Супердакъ Андрей 269

Члены Братства св. О. Николая въ Centralia, Pa.

9. Гаранъ Михаилъ 270
10. Лазоръ Иванъ 271
11. Демнякъ Федоръ 271
12. Баситла Иванъ 272
13. Ференцъ Григорій 272
14. Гомулка Гавріилъ 273
15. Сафко Иванъ 273
16. Писарчикъ Семанъ 274
17. Лѣптакъ Марко 274

Просимо нашихъ П. Т. членôвъ, щобъ вырôвнали залеглй вкладки мѣсячнй въ мѣсяци Грудни, понеже мы хотѣли бы на пôврôчнôй конвенціи подати докладный, пôврôчный, касовый выказъ, нашого товариства.

Иванъ Глова
предсѣдатель.

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

Шамокінъ 28. Падолиста

Черезъ нашу байдужнôсть мы ще позаду.

Конець.

Въ попереднôмъ числѣ вказали мы, якою дорогою треба поступати нашимъ старшимъ людямъ, що приходять до Америки и хотять користати зъ правъ американьскихъ; вказались-мо ясно, яку вагу мають тй папери въ Америцѣ и що они значать для старого краю. Се було сказано для тыхъ людей, що по 20 роцѣ житя приходять до Америки. Инакше рѣчь мае ся съ тыми людьми, що приходять ту передъ 18 рокомъ житя. А богато нашихъ молодыхъ хлопцѣвъ зайшло до Америки и попрацювавши кôлька лѣтъ, захочуе ся имъ вернути до краю зъ рôжныхъ причинъ. Неразъ старый батько кличе на ґрунтъ сына, неразъ хтѣвбы хлопець оженити ся въ старôмъ краю и вернути зъ жѣнкою назадъ до Америки, а часто то зъ дурноты купить шіфкарту тай заѣде на рôдне смѣте, щобъ показати ся камратамъ: ось то я панъ. А таки на другій день приходить жандармъ, закуе нашого пана и запровадить до староства. Тамъ замкнуть перше до арешту, а вôдтакъ уберуть въ мундуръ войсковый и товчуть нимъ чотыри роки въ войску. Бѣдный нашъ панокъ нарѣкае, плаче, тай таки выслужить свому Найяснѣйшому Панови чотыри роки — а якъ тôлько скине мундуръ — то гайда до Америки и вже десятому заказуе вертати до краю. Чижь то розумъ? Чижь не жаль тыхъ чотырохъ лѣтъ такъ марно страченыхъ? Чижь не жаль тыхъ долярôвъ, такъ тяжко заробленыхъ? Чижь не жаль тои скôры; надъ котрою и дурный рап kapral згнущавъ ся немилосерно? Тажь ты чоловѣче ту панъ, вôльный чоловѣкъ, нѣхто не смѣе тобѣ злого слова сказати. Пощожь пхати ся силомôць въ неволю, по що лѣзти добровôльно въ бѣду, въ нужду? Колижь того всего не булобъ потрѣбно, якбы ты мавъ розумъ, якбы ты запытавъ ся розумного и честного чоловѣка, якъ тобѣ робити, щобъ було тобѣ добре. Та на то ты читаешь газету, щобъ ты довѣдавъ ся зъ неи всього мудрого и пожиточного. Одже роскажемо тобѣ, а ты чоловѣче добре читай и мотай собѣ на вусъ. Якъ прійдешь до Америки, а не маешь еще 18 лѣтъ, то не потребуешь чекати, ажь 5 лѣтъ, бо тобѣ вôдъ разу належать ся цѣлй амер. паперя, котрй роблять зъ тебе вôдразу обывателя американьскои землѣ. Але мусишь зайти по тй папери зъ чоловѣкомъ, котрый-бы за тебе посвѣдчивъ. Якъ маешь вже тй папери, можешь спокôйно собѣ сидѣти, працювати — маешь такй самй права, якъ кождый родовитый Американець, але до краю не вертай, най тя Богъ боронить, бо вхоплять до войска и фрайтеръ буде бити по за уха вôльного амер. обывателя. Якъ хочешь вернути до краю, якъ тя такъ вже дуже кортить — то выпиши ся зъ громады такою самою дорогою, якъ то мы въ попереднôмъ числѣ вказували, а тогды, ты обыватель американьскій, будешь мôгъ собѣ спокôйненько сидѣти на грунтѣ. — Правда на вôйта, анѣ на радного не будешь выбраный, але и въ войску не будешь служити. А якъ яка кривда тобѣ стане ся, то вже конзулъ американьскій въ Вѣдни оборонить тебе певно лѣпше, якъ староста, або якій тамъ другій панокъ. Такъ стоять рѣчи коротко зъ американьскими паперами.

А теперь бы ще кôлька слôвъ загально. До недавна була Америка прибѣжищемъ всякихъ народôвъ. Теперь зачинають ся вже иншй часы. Народу наплыло и розмножило ся подостаткомъ, такъ, що не задовго буде бôльше рукъ, якъ працѣ, а машины, котрй въ Америцѣ суть найлѣпшй на цѣлый свѣтъ, заступлять міліоны рукъ людскихъ. Рядъ американьскій знае то дуже добре, дивить ся, мѣркуе и каже: треба намъ такъ запорядити, щобъ колись нашй обывателѣ мали хлѣбъ, бо вôнъ имъ правно належить ся и починае по воли дбати о долю обывателѣвъ. Недавно въ Harrisburg-у (столиця Пенсильвеніи) вийшло право, що тôлько обывателѣ можуть дôстати роботу по фабрикахъ державныхъ и всѣхъ державныхъ роботахъ.

Се перший крокъ — а дальше пôйде ще щось нового. Дождемо ся такихъ часôвъ, що недадуть нѣгде роботы чужимъ пôдданымъ. А тогды ты Русине, що зробишь? Будешь плакати, нарѣкати, скажешь, що всѣ напосѣли ся на твою долю; всѣ будуть виноватй, тôлько не ты. Возьмешь байдужный Русине торбу и кій — тай поѣдешь на скаргу до свого Найяснѣйшо Пана въ Вѣдни, або до „татунця" Баденього!

Взаимнôсть Славяньска.

(Конець).

Вызначну ролю надъ сподѣване займають въ Америцѣ Словаки. Народъ словацкій пригнетеный, здушеный, упослѣдженый Мадярами въ Австріи — въ Америцѣ проявивъ стôлько силы житевои, якъ може нѣоденъ другій народъ славяньскій. Великй числомъ и добре зорґанѣзованй товариства, часописи навѣть добре взглядно редаґованй, орґанѣзаціи економічнй въ родѣ народныхъ банкôвъ и др. се чинники, що запоручають будучнôсть Словакамъ на вôльнôй земли. Чому приписати той скорый взрôстъ орґанізаціи Словакôвъ? Головну ролю вôдограла въ ихъ житю свѣтска интеллиґенція, котра масово наплыла въ Америку. Они зумѣли втягнути въ свою орґанізацію и насъ Русинôвъ тай грôшми нашими поклали пôдвалины сильнй пôдъ свою орґанізацію. Чижь-бы ихъ за се винувати? Нѣ, розумного не винуесь — а зъ дурного высмѣють ся. Якъ всѣ народности въ початкахъ свого національного розвою, такъ и Словаки грѣшать вузкоглядностію національною и нетерпимостію взглядомъ другихъ, хотьбы и братнихъ народностей. Про братню лучнôсть зъ другими Славямами имъ, або байдуже, або не дозрѣли ще на стôлько політично, щобъ могла та идея воплотити ся въ ихъ мозґу.

Лишають ся ще намъ пôдъ розвагу Малоросы. Навѣть годѣ продумати вôдъ чого повести мову про насъ бѣдныхъ — а така велика сила насъ въ Америцѣ. Понадъ 200.000 Русинôвъ зъ Галичины и Угорскои Руси. Здае ся, що у насъ вже вроджена байдужнôсть, бракъ иніціятивы, бракъ предприемчивости. На двѣ сотки тысячѣ всего на всего два товариства „Союзъ" и „Соединеніе" зъ дуже вузенькими рамками дѣланя. Товариства братньои помочи на случай смерти разомъ числять не бôльше якъ три тысячки членôвъ. Всего на всего двѣ часописи „Свобода" и „Амер. Русскій Вѣстникъ", що выходять разъ въ тыжденъ. Дежь подѣлись тотй прочй тысячки нашихъ братôвъ? Они, або сидять спокôйно по словеньскихъ „Еднотахъ", або сидять по печахъ и свѣта божого не видять, або наставили ся вертати до краю. Причины нашои хоробы, немочи народнои лежать таки выключно въ насъ самыхъ. Ту вже годѣ винувати Москалѣвъ, Полякôвъ, Мадярôвъ, правительство; ту вже мы, и тôлько мы самй виннй. А виннй мы для того, бо мы темнй, и не можемо собѣ ясно справы здати зъ сего, що мы Русины для Русинôвъ, тай виннй мы и для того, що не було у насъ и нема людей, котрй бы взяли провôдъ и згорнули въ купу всѣхъ Русинôвъ около певнои, крѣпкои економічнои орґанізаціи. А дальше виноватй мы и тымъ, що зъ браку свѣдомостѣ розумнои роботы, мы мовь злобнй дѣтваки сваримо ся, интриґуемо, поневѣраемо однй другихъ. Кобы се була сварка о засады, о идеи, о способъ роботы — ги-

Докончене на сторонѣ 2-ой.

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

Продолжене зо стороны першой.

раздъ — она причинялась бы до розясненя не одного пытаня. Але се звычайнй штубацкй лайки, се гидкй приваты, котрй однакъ, найбôльше точать и роскладають орґанізмъ народный.

До другихъ славяньскихъ народностій мы вôдносимось байдужно, если не зъ упереджанемъ, або зъ ненавистію. Колибъ однакъ усѣ Славяньскй народности зрѣло розважили вагу пытаня братнои взаимности, колибъ усѣ Славяне въ Америцѣ схотѣли всесторонно розôбрати пытане славяньске въ Америцѣ, оно выйшло-бы зъ того не мале дѣло. На грунтѣ вôльнои державы Сполученыхъ Становъ, де вôдпадае пытане сотвореня самостойнои державы, моглибъ всѣ Славяне вспôльными змаганями сотворити могучу силу; моглибъ сотворити державу въ державѣ па основахъ федерацийныхъ, котра-бы могла мати навѣть певный вплывъ на машинерію державну Спол. Державъ. До осущеня тои идеи потреба працѣ десятокъ лѣтъ, потреба щирои волѣ и охоты, а способности у славяньскихъ народôвъ певно знайдуть ся.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Даймо пôзнати ся свѣту, що мы є?

Конецъ.

Такъ якъ той сиротиньскій опѣкунъ нерадъ тому, щобъ сироты довѣдались о скôлькости имъ лишеного маетку, о опѣкунчôй господарцѣ — а ще бôльше нерадъ, щобъ сиротята скоро дорастали до повности своихъ лѣтъ и сами стали господарити на своимъ — такъ само нашй братя Славяне нерадй тому, щобъ Русинъ прозрѣвъ, де-чого навчивъ ся, горнувъ ся до свого и своимъ дороживъ, о свое дбавъ, але щобъ бувъ покôрнымъ теляткомъ, слухнянымъ рабомъ, темненькимъ, скоренькимъ на услуги другимъ але не собѣ, на хосенъ инчимъ, тôлько не свому народу, нищивъ свои такъ физичнй якъ душевнй силы во славу другимъ, а не своимъ. Се и до нынѣ дѣеть ся и водить ся въ старôмъ краю и те саме запровадити хочуть и тутъ нашй недобре намъ желаючй побратимы.

Русины!

Встаньмо вже разъ зъ ложа дрѣмоты и забутя и не нарѣкаймо на якусь тамъ выдуману потами долю — але вдармо ся въ груди съ щирымъ жалемъ за минувщу байдужность и незабуваймо: що мы собѣ власна доля. Кождый зъ насъ есть майстромъ власного щастя! Хочемо, щобъ насъ свѣтъ и люде знали и насъ нашимъ славнымъ именемъ звали, то не встыдаймо ся звати себе самыхъ Русинами а не якимись тамъ „руснаками", греко и римо-католиками. Се не есть народня назва, але религійно-народня.

Дорожѣмъ народною назвою якъ и другй народности и не встыдаймо ся своей мовы и не вкрываймось чужимъ именемъ и не берѣмъ ся калѣчити чужою мовою, цураючись своеи рôдни. Сли запытае тебе брате американецъ: якой ты народности, то вôдповѣдай: I am russian; наколи поспытае: якого ты вѣроисповѣданія, то скажи: „russian catholic". Наколи скаже тобѣ хто-небудь изъ братовъ Славянъ: „rusnak", то твоимъ обовязкомъ есть темного просвѣтити и объяснити, що мѣжь славяньскими народами нѣ „rusnak" нѣ „rusinskij lud" не истнуе — лишень Русинъ, рускій нарôдъ, руска земля, руска мова и т д.

Тутъ але въ Америцѣ найлучше, найдокладнѣйше, найвыразнѣйше вширшь и вздовшь дамо пôзнати ся свѣту тымъ, наколи кождый Русинъ впишеть ся до „Народного Руского Союза", наколи будемо мати побôльшену нашу газету „Свободу", наколи станемо щедро давати кождый по доляру на „Народный Рускій Дôмъ" и выставимо его на диво всѣмъ; наколи, конець концемъ получимо нашй силы въ одно и тыми вспôльными силами станемо працювати коло просвѣты, поступу, цивилізаціи нашого руского народа. Тодѣ, хотябы найзавзятѣйшій ворогъ назве насъ по имени нашôмъ рôднôмъ и назвою, славною въ исторіи и мимоволѣ признасть, що рускій нарôдъ тутъ въ Америцѣ не лишень прозябае, але живе, живе своимъ житемъ, двигаесь во власныхъ силахъ, свѣдомый славной историчной бувальщины, зъ непохитною въ свободныхъ грудяхъ надѣею на красщу будучность, — будучность свѣжу и повну славы, котра голоснымъ гомономъ вôдобеть ся о розлоги береги атлянтика, а той подасть дальше веселу звѣстку у край поборивамыхъ неодолимыхъ справунковъ Владиміра и смѣлыхъ сыновъ розлогихъ степôвъ. Тодѣ кождый намъ признасть: що наша руска честь и слава народна и тутъ въ Америцѣ не вмре не поляже, не поляже а роскаже, що дѣялось въ свѣтѣ, чія кривда чія правда и чіи мы дѣти.

Гр. Гр.

Соймъ товариства литевского вôдбувъ ся 12 и 13 с. м. въ Шенандоа. Предсѣдатель кс. І. Жилѣньскій зъ Mt. Carmel, Pa. отворивъ соймъ слѣдуючою промовою: „Нынѣ зôбралисьмо ся вже на Х. соймъ нашого товариства. Десять лѣтъ минуло, якъ на Литвѣ, а рôвночасно и ту въ Америцѣ, почавъ ся на добре рухъ народный литевскій. И хтожь не признасть, що черезъ тыхъ 10 лѣтъ, якъ тамъ, такъ и ту, Литвины не зробили величезного поступу?

Передъ 10. роками мы не мали въ Америцѣ нѣчого: не було литевскихъ церковь, не було школъ, не було часописій, не було Товариства. Нынѣ числимо вже понадъ 35 литевскихъ парафій. Нынѣ маемо въ Америцѣ 5 литевскихъ часописей, кôлька парохіяльныхъ школъ, а передовсѣмъ маемо того литевского духа, котрый дае намъ свѣдомость, що есмо Литвинами. Сусѣды не можуть намъ того заперечити и не заперечать, признаючи намъ право истнованя народного.

. Литва американьска пôднеслась въ такъ короткôмъ часѣ незвычайно, такъ, якъ пôдносилась и росла за часôвъ Гедиминôвъ, Ольґірдôвъ и Витовдôвъ, котрыхъ имена носять нашй Братства. — Однакъ памятаймо — говоривъ дальше предсѣдатель — що той блескъ нашъ и той надто скорый взрôстъ бувъ колись причиною упадку старои Литвы, бо спинювавъ внутрѣшный взрôсть, а недостатокъ его згубивъ Литву.

Мы при нынѣшнôмъ скорôмъ взростѣ нашого патріотизму повиннй выстерѣгатись, щобъ не грѣшити грѣхами нашихъ батькôвъ; а коли признано намъ нашй права и вôдрубность народну, выстерѣгаймо ся горячковости, щобъ та горячковость не перейшла въ гидкій фанатизмъ, котрый може насъ забити — а радше стараймо ся цѣлою силою о розвôй внутрѣшный".

Вôдтакъ слѣдувавъ выбôръ предсѣдателя на часъ сойму и секретарѣвъ; справозданя: секретаря и касіера. Соймъ тревавъ два дни, дискусія велась спокôйно и объ-ективно, а головну увагу заняли змѣны въ статутахъ Товариства. Мѣжь иншими ухвалами, належить пôднести одну важну ухвалу, а се выдаване власнои часописи Товариства, котра съ початку мае выходити разъ въ мѣсяць, а вôдтакъ и частѣйше. Буде се мѣсячникъ літерацко-суспôльно політичный пôдъ редакцією предсѣдателя Товариства.

Ухвалено також выслати петицію до цара, щобы Литвинамъ въ Россіи вôльно було друковати книжки латиньскими буквами. До выдѣлу выбрано: предсѣд. Кс. І. Жилѣньскій, зъ Mt. Carmel, мѣстопр. Г. Ольшиньскій зъ Cleveland, касіеръ І. Мілевскій зъ Mahanoy City, бібліотекаръ Кс. А. Бурба зъ Plymouth.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Смерть въ огни.

Въ середу лучивъ ся у Вѣдни страшный выпадокъ. Одинатцятилѣтна донечка служницѣ Зальцінґеръ, хотячи просушити облите спірітусомъ убранье свого дволѣтного братчика, пôдпалила сѣрникомъ. Поломѣнь въ однôй хвили обняла цѣлу дититу и она погибла страшною смертію въ огни. Дѣвчина втѣкла зô страху зъ дому и доси ще не вернула.

У Львовѣ вôдбуло ся 15. с. м. всенародне вѣче скликане представителями всѣхъ партій, крôмъ фракціи Барвѣньского, котрôй Бадені наказавъ не обзывати ся. Вѣче скликали Русины, щобъ голосно запротестовати противъ нечуваныхъ надужить, якй вôдбули ся при сегорôчныхъ выборахъ. Про хôдъ нарадъ еще нынѣ не знаемо — на другій разъ подамо короткій змѣсть нарадъ на вѣчу.

Посолъ Ю. Романчукъ выголосивъ въ вѣденьскôмъ парляментѣ строго опозиційну промову противъ новому правительству на котрого чолѣ стоить нынѣбутный шляхтичь польскій Каз. Бадені. Зъ рôжныхъ сторôнъ Галицкои Руси посыпались телеґрамы и письма признаня съ подякою для п. Романчука за его смѣлый крокъ. И справдѣ, якъ на Русина була се вôдважна бесѣда. Здае ся, що парляментъ вѣденьскій еще не чувъ зъ устъ Русина такъ острыхъ словъ.

Паломники рускй, що ѣздили до Риму зъ нагоды 300 лѣтного ювилею уніи повернули вже домôвъ. Мѣжь паломниками читаемо имена двохъ пословъ: Барвѣньского и Вахнянина. Высока політика!

Пишуть газеты, що Митрополітъ Сембратовичь дôстане певно кардинальскій капелюхъ. Мы цѣкавй, чи пôдношено въ Римѣ справы амер. рускои церкви?

Одна несподѣванка, котра приключилась нашимъ паломникамъ въ дорозѣ, именно: въ Пантафель подыбали нашихъ путникôвъ еміґранты до Бразиліи, котрй гинуть зъ голоду, бо корабель до Бразиліи вôдходить, ажь въ цвѣтни. Справдѣ дôстали они якусь милостыню вôдъ нашихъ достойникôвъ, але се нѣчого имъ не поможе. Кобы такъ нашй путники були въ Галичинѣ зôбрали тй всѣ грошѣ, що выдали на подорожь и долучили до сего петровый грошь, тай запомогли бѣдакôвъ — була-бы певно бôльша користь, якъ ѣзда до Риму. Тай св. Отець певно бувбы похваливъ той крокъ милосердія христіяньского.

ДЖОНЪ БРОВНЪ

Першій борець за вызволь Американьскихъ невольниковъ.

Конець.

Пôсля того, якъ выголосили смертный присудъ, Джонъ Бровнъ сказавъ.

— Сподѣваю ся, що судъ признае силу божого закону. Тутъ лежить книга, котру цѣлують тй, що присягають. Книга ся — евангеліє. Въ нѣй сказано, що я повиненъ робити зъ другими такъ, якъ хотѣвъ бы, щобъ робили зо мною. Она учить також, що менѣ одмѣрено буде саме такою мѣрою, якою я мѣряю. Я силкувавсь робити такъ, якъ въ сѣй книзѣ сказано. Богъ не знае облудництва и менѣ здае ся, що роблючи, якъ я робивъ завсѣгды, бороничи нехтуемыхъ всѣма убогихъ, я не злочиньство робивъ, але боронивъ правду.

Судіѣ спытали ся далѣ, чимъ ôнъ зможе оправдати свôй учинокъ.

— Вы самй робите проти законôвъ божихъ и людскихъ. Я вставъ боронити убогихъ и безсилыхъ проти гнетучои ихъ системы невôльництва. Ся идея правила всѣмъ моимъ житемъ и сюды привѣвъ мене мученицкій крикъ пригнѣченыхъ.

Кару ôдложили на пôзнѣйше, щобъ Джонъ Бровнъ мôгъ згоити ся ôдъ ранъ. Сподѣвали ся, що губернаторъ виргиньскій зменшить кару. Але мѣжь аболюціонистами и панами почала ся уперта спôрка. Аболюціонисты почали друковати горячй промовы, прославляючи и бороничи старого Канзаского борця за народню волю. Они погрожали, що зъ милиціею пôвнôчныхъ статôвъ вырвуть Бровна зъ кайданôвъ, навѣть зъ шибеницѣ. Полудневе паньство галасувало и казало, що коли тôлько губернаторъ зменшить кару, те се значити'ме, що ôнъ злякавъ ся погрозъ ôдъ аболюціонистôвъ, и тогдѣ они, паны, скинуть его геть зъ уряду. Викторъ Гуго листомъ просивъ американьску республику за Бровна, благавъ еѣ не попустити, щобъ одинъ статъ ганьбивъ всѣ иншй, щобъ „Вашингтонъ убивъ Спартана". Але даремне! 2 Студня 1859 року въ Чарльстовнѣ приготували шибеницю. Цѣле мѣсто наповнилось войскомъ, зôбранымъ для сего выпадку зъ всѣхъ краѣвъ зъ полудневыхъ становъ. Джонъ Бровнъ зôйшовъ на шибеницю. Катъ надѣвъ петлю, ôдпыхнувъ ослонъ. Тѣло конвульсійно стрепнулось, потôмъ безживно обвисло. Велика душа покинула землю. Другого дня повѣсили остатныхъ сѣмохъ повстанцѣвъ, захопленыхъ у купѣ зъ Бровномъ.

Зъ всѣхъ сынôвъ Бровновыхъ зôставъ ся живый тôлько одинъ, що утѣкъ зъ Гарперсферрі. Бровнове тѣло ôдослали родинѣ, котра его поховала зъ честею.

Тутъ лучивъ ся вартый уваги выпадокъ. Мѣжь иншими, Бровна забажавъ провожати на шибеницю Вильке Бутъ. Онъ бôльше ôдъ другихъ ображавъ и ганьбивъ мученика. Минувъ часъ и сей самый Вильке Бутъ убивъ президента Линкольна. Джонъ Бровнъ бувъ першою, а президентъ Линкольнъ остатнею жертвою за велике дѣло. Злочиньствомъ почала ся вôйна за вызволъ невольникôвъ, злочиньствомъ и скôнчила ся.

И въ розмовахъ, въ листахъ, и въ учинкахъ Бровнъ бувъ однаково простый, щирый и честный. У всѣмъ его житю не можна ôдшукати и однои рисы егоистичнихъ замѣрôвъ. Онъ мавъ незломну вѣру въ те, що ôнъ справдѣ призначеный досягти тои меты, яку поставивъ собѣ въ своѣмъ житю. Онъ просто ишовъ — у него не було „зерна неправды за собою".

Замѣры его не справдили ся — самъ ôнъ не досягъ своеи меты, не бачивъ на свои очи святои годины вызволу невольниковъ. Але чинъ его мавъ велику вагу. Се було перше непризнаване права одному чоловѣкови надъ другимъ, перше повстане проти уряду, що пôдтримувавъ се право. Постановы републиканьскои партіи въ пôвнôчныхъ статахъ просто орекли знищене невôльництва на полудни закономъ, высшимъ ôдъ всѣхъ конституцій рôжныхъ статôвъ, и Бровнъ першій пôднявсь бити ся за сю идею. Всѣ вагання и незважливость зникли пôсля сего чину. Патріоты и прихильники до народнои волѣ побачили теперь, що треба ставати до зброѣ, що инакше нѣчого не можна робити. Отъ чимъ важный чинъ Джона Бровна, що поставивъ его поручь зъ невмирущими борцями за волю: Леонидомъ, Маккавеями, Теллемъ, Винкельридомъ, Валласомъ, Гоферомъ, Маркомъ Боцарисомъ.

Найже до вѣку и лишить ся невмирущимъ спогадъ про велику душу борця-мученика. Бо коли наставъ той часъ, що

Одпочили невольничи
Утомлени руки
И залѣза одпочили
Кайданами кутя —

то хто-жъ бôльше надъ всѣхъ жертвувавъ за те, щобъ прійшовъ сей часъ, якъ не Джонъ Бровнъ!

Поворотъ майнера на родину.

I.

Уже пятый рокъ минае
Якъ въ подземномъ долѣ
Все працюю, рукъ не чую
Зъ лямпкою на чолѣ.

Хвала й за се Господеви!
Що ще не калѣка...
Верну въ село свое родне,
Де проживу вѣка.

Розпращавъ ся Иванъ Дуда
Съ своими босами,
На „одъѣздне" выпивъ чарку
Изъ товаришами.

Хотяй море мовъ те поле
Все було ровненьке —
Иванъ на шифъ все нарѣкавъ,
Що йшовъ помаленьки.

Ему хтѣлось мати крила
Орломъ полетѣти,
Щобъ зъ жѣнкою привитатись
Уцѣловать дѣти.

Здавало ся, що рокъ ѣде
Иванъ черезъ море.
Нѣмъ на власни узрѣвъ очи
Свои родни горы.

Тутъ упавъ онъ на колѣна
Богу помоливъ ся,
Що на конець до краины
Роднои добивъ ся.

По Горлицяхъ розглянувъ ся
По жидкахъ знайомыхъ;
Подарунковъ накупивъ онъ —
Взявъ горѣвки въ Шльомы.

Щобъ у хату не ввойти
Зъ голыми руками,
Щобъ привитать жѣнку, дѣти
Та стареньку маму.

Купивъ дѣтямъ чоботята,
Жѣнцѣ кожушину,
Мамѣ вина найлучшого
Здорову фляшчину.

Усе тое взявъ на плечи
Й що зъ Америки,
Несе Иванъ, не пытае,
Що тягаръ великій.

Хоть подъ гору му дорога —
Не зважа на втому,
Кобы швидше — онъ думае
Зупинитись [въ дому!...

II.

Въ нашихъ горахъ саме тодѣ
Пахло вже весною:
Горскій потокъ котивъ воды
Доломъ долиною.

А ялиця зъ смерекою
Въ зелень пристроились,
Играючи съ теплымъ вѣтромъ
Весело шумѣли.

И травиця-муравиця
При горской дорозѣ
Прозябала, начебъ знала,
Що вже по морозѣ.

Нашь-же путникъ зъ Америки
Съ тлумакомъ на плечи,
Лишавъ горбы и потоки
Тутъ чувъ ся онъ легчій.

И здавалось, що на ново
На сей свѣтъ родивъ ся,
Онъ повѣтремъ роднымъ дыхавъ
Зъ потока напивъ ся.

Самъ до себе онъ и каже:
„Перескочу гору,
Щобы бути въ селѣ родномъ
Ще за-дня у пору.

Бо й Великдень за плечима —
Треба злагодитись,
Щобъ „свяченымъ" зъ родиною
Хоть разъ подѣлитись.

„Христосъ воскресъ", щобъ у церквѣ
Хоромъ заспѣвати....
Ахъ! Боже мой! Боже милый!
Кобъ скорше до хаты."

Хто не зазнавъ въ своимъ житю
Отъ родныхъ розлуки,
Той не пойме, яки въ души
Терпить страшни муки,

Вертаючій изъ чужины
До родной хатины,
До хатины, до родины,
До вѣрной дружины.

Кожду грудку родной землѣ
Цѣлувати хочесь,
Сестру, брата въ деревинѣ,
Бачать слезни очи!...

Тяжка туга за родными
Щеза у той хатѣ,
Де на свѣтъ сей насъ родила
Страдальная мати.

III.

Сонце уже изъ полудня
Перебѣга горы,
А нашь путникъ йде на впростець
Чрезъ яруги боръ.

Чрезъ потоки каменисти,
Чеще мановцями:
Єму знани всѣ дороги,
Якъ ходивъ зъ овцями.

На послѣдный горбокъ выйшовъ,
Що надъ селомъ мае —
А на горбѣ крестъ дубовый,
Иванъ тутъ клякае.

И молитву щиру мовить
Тихими словами:
„Христе Спасе за насъ вмерший
Ты милосердъ зъ нами!

„Слава Тобѣ Христе Боже!
За даръ превеликій.
Що щасливо въ край вернувъ ся,
Зъ тои Америки.

„Во глубинѣ земли копавъ,
Переплававъ моря —
И нѣгде таки не зазнавъ
Нѣякого горя.

„Неразъ скала углинная
Трѣскала на двое,
Многихъ вбила, — но я живый
Живый въ имя Твое!

„Твоя рука о Іисусе!
Мене хоронила.
Чимъ я Тобѣ отдячу ся
Всемогутня сило?!

„Пріими мое вбоге серце
Журбою сповите!
Та дай же ми ще на порогъ
Батьковскій ступити."

Встае Иванъ изъ подъ креста —
Помолившись Богу,
Тай вже видить ту до села
Близеньку дорогу.

Та подумавъ сѣромаха
Зотхнувши тяженько:
Кобъ то въ дома мои знали?
Що я такъ близенько!

Тобъ взлетѣли на сей горбокъ
Мене повитати
И помоглибъ ти тлумачки
До хаты забрати.

IV.

Ажъ тутъ въ селѣ зазвонили
Сумно во всѣ дзвоны,
Бо вже когось смерть изъ села
На другій свѣтъ гоне.

— „Въ селѣ мерлець" — каже Иванъ,
„Най же спочивае"!
Та „Отче нашь" шепче съ тиха
Въ село шкандыбае.

Уже входить у ворота,
тлумачки скидае —
А тутъ плачь, зойкъ, изъ свѣтлицѣ
Чрезъ окна лунае.

„Що се таке"? — Дуда пыта
Одной молодицѣ.
— „Жѣнка Дуды днеська вмерла
А онъ въ Америцѣ."

Иванъ Дуда збожеволѣвъ,
У хату впадае
И зимный трупъ своеи жены,
Слезами вмывае.

Та ставъ бѣлый мовъ та стѣна
За серце вхопивъ ся,
Коло жѣнки на доловку
Трупомъ повадивъ ся....

Въ живный Четвергъ изъ полудня
Двохъ мерцѣвъ ковали,
И Марисю и Ивана
Въ одну яму клали...

На Великдень зъ села дѣти
Гралисъ крашанками.
Только двое Ивановыхъ
Вмывались слезами.

Коло гробу вни стояли
Въ новыхъ чоботятахъ.
Та що съ того? — коли они
Кругомъ сиротята?!...

Гр. Гр.

НОВИНКИ.

— Ню Йорку застрейковали ковалѣ, котрй працювали при новыхъ 20 будынкахъ, покинуло роботу. Стрейкъ певно розширить ся, если не будуть увзглядненй жаданя робôтникôвъ и рахують на 12.000 робôтникôвъ, що готовй прилучитись до страйку. На случай упору майстрôвъ мають застрайкокати всѣ прочй робôтники, занятй при другихъ будôвляхъ, а есть ихъ около 60.000. Стрейкуючй домагають ся платнѣ пôсля скалѣ унійнои и 8. годиннои працѣ.

Теперѣшне непорозумѣне помѣжь робôтниками и капіталѣстами датує ся вôдъ 5 лѣтъ.

— Въ Вѣдни починають ся великй розрухи. Гр. Бадені думавъ, що вôнъ въ Галичинѣ и почавъ рядити „желѣзною рукою", але натрафивъ на „желѣзну волю." Непотверджене на президента Вѣдня Др. Люсґера выкликало помѣжь населенемъ велике обурене. Раднй выбрали опять Люеґера, а комісарь правительственный розвязавъ раду. Що дальше буде, покаже ся; здае ся, що будучнôсть Баденього не довга. — Антесіміты вѣденьскй не така худоба, якъ мешканьцѣ Галичины!

— Нынѣ вôдбувае ся торжественне посвящене церкви въ Lansford, Pa. де есть парохомъ О. Гавр. Мартякъ. О. Констанкевичь зъ Шамокінъ выѣхавъ на се торжество, а О. Н. Дмитрôвъ вразъ зъ своими обома Братствами (около 100 народу) прибувъ также на посвящене святынѣ.

Поляки душають надъ Емиграційнымъ Домомъ.

Появилась вôдозва пôдписана чотырма польскими ксьондзами, котра взывае загалъ Полякôвъ до чинного вспôвудѣлу въ такъ важной и пекучой справѣ. Двохъ зъ тыхъ ксьондзôвъ именно: Грамлевичь зъ Nanticoke и Кльоновскій зъ Wilkes Barre вже були давнѣйше навѣть впровадили въ жите ту важну институцію, однакъ завдяки апатіи загалу Полякôвъ не мôгъ Дôмъ еміґраційный удержатись. Головна нарада въ тôй справѣ вôдбулась вчера въ Nanticoke и мы зъ нетерпеливостію чекаемо на публѣкацію въ газетахъ, якою найкоротшою дорогою схотять братя Поляки довершити задумане дѣло.

— Закуплена тамтого тыжня власнôсть громады Шамокіньскои пôдъ будову церкви, плебаніи и школы представляе ся дуже хорошо. Айриши, що заразъ напротивъ мають свою церковь и плебанію завиднымъ окомъ глядять на красну власнôсть рускои громады.

Ю. Щипчикъ и Г. Трохановскій.
46. Second Str.
MT. CARMEL, PA.

На цѣле мѣсто одна, однѣсенька руска бучерня.

Мясо все свѣже и добре. — Розвозять въ часъ и скоро.

Люде добрі, чижь вѣчно будемо вспомагати чужихъ?

LIACHOWICZ & FEINBERG
(Ляховичъ и Файнбергъ)
425 Shamokin str.
SHAMOKIN, PA.

Польско-литевскі зегармістры и ювілеры.

Всяки направы зегарковъ выконуютъ точно, таньо и въ короткомъ часѣ. Обручки слюбни, якъ хто купує достає въ подарунку арний будзѣкъ.

Стѣнни зегары даютъ на выплатъ.

D. SALEY
136, Morris str.
JERSEY CITY N. J.

Продає книжки рускі: **молитвословы, бібліи, житясвятыхъ**, всякі популярні научні брошуры и другі рускі книжки.

JOSEPH WALLISCH
(Йосифъ Валѣшъ)
212 Lincoln Str.
SHAMOKIN, PA.

Найлѣпшій, найсолиднѣйшій и найтаньшій кравець на цѣле мѣсто.

Робить дуже ладно убраня нови, на весѣля, недѣлѣ, свята и на будни дни. Хто разъ у него купить убранє, певно нѣколи до другого кравця не зайде, бо такъ полюбить его роботу, що и другому ще порадить зайти до него.

Спробуйте краяне, а не пожалуєте.

JOHN GLOWA,
EXSELSIOR, PA.

Одинокій шторъ на цѣлый Excelsior
Ивана Гловы.

Вже его непотребуемо захвалювати, бо кождый не вôдъ нинѣ его знає, а хто еще не знає, най зайде и купить, а певно не пожалує.

H. ROHRHEIMER
South East Corner Sunbury and Shamokin Str.
SHAMOKIN, PA.

Найбôльшій складъ на цѣле мѣсто прерôжного рода убранъ такъ для старшихъ, якъ и для дѣтей. Особлившу увагу звертаемо на убраня зимовi, котрыхъ велику скôлькôсть спровадивъ сими днями зъ найлѣпшихъ фабрикъ американьскихъ. Цѣны нечувано низькі, товары добрі — услуга чемна и ретельна.

Такожь посылає грошѣ до старого краю, дуже дешево и черезъ найлѣпші банки.

Продає шіфкарты на найлѣпші кораблѣ и по дуже дешевыхъ цѣнахъ.

9 W. CENTER ST.
SHENANDOAH PA.

ФАБРИКАНТЪ
Прапорôвъ (фанъ Хоруговъ, Одзнакъ Пасовъ, Шапокъ для Братствъ

Фана для парады зъ найлѣпшого єдвабу; чотыри и пôвъ стôпъ черезъ шесть и пôвъ стôпъ со всѣма приборами $25, и 26.75

Прапоры больши зъ найлѣпшои матеріи по $32.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣть по цѣнники и по пробу до:

R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.,
SHENANDOAH, Pa.

Dr. F. J. MEEK,
Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ
103 Shamokin, str.

Одинокій лѣкарь, славянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчить всякі хоробы совѣстно и въ короткôмъ часѣ. Особливо незрôвнаный лѣкарь въ справахъ положничихъ.. Говорить по англійски, по руски и по польски. Горячо поручаємо сего знаменитого доктора, нашимъ Русинамъ.

НАЙСТАРША, НАЙЛУЧША, НАЙСЛАВНѢЙША
АПТИКА
есть безперечно
T. R. CLARKSON & CO.
Cor. Shamokin & Sunbury str.
SHAMOKIN, PA.

Всѣ докторы мѣжь котрыми и Д-ръ Миколайчикъ шлють свои рецепты и поручають всѣмъ тую аптику, де всѣ лѣки приготовляють ся совѣстно.

Dr. JOHN SZLUPAS,
Office: 421 Penn Ave
Telephone: 1613.
SCRANTON, PA.
АПТИКА СЛОВЕНСКА.

Лѣчить всякі хоробы въ короткôмъ часѣ и успѣшно.

Поручаємо сего доброго лѣкаря нашимъ братямъ Русинамъ.

THE LYNDHURST,
Shamokin Str.
РУСКА РЕСТАВРАЦІЯ.
Єфремъ Лучковецъ
Иванъ Сѣкора

Мають завсѣгда дуже смачни на способъ краевый приладжени снѣданя, обѣды и вечеріи, теплі и зимни перекуски (lunch), пиво, горивкѣ, вина, лѣкеры найлѣпшого ґатунку.

Услуга пильна и солѣдна.

Памятайте на своихъ!

ЮЛІЯНЪ КОПИСТЯНСКІЙ
Гавріилъ Малнякъ

Гуртовный складъ
(Wholsale)
20 Market str.
SHAMOKIN, PA-

Мають завсѣгды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого ґатунку

Братя! замавляйте у своихъ.

O. MURDZA & BRO'S.
О. МУРДЗА и БРАТЪ.
46. Second str.
MT. CARMEL, PA.

Тôлько оденъ рускій шторъ на цѣле мѣсто. Всякі товары найлѣпшого сорта. Услуга точна. Конѣ, якъ каты.

Купуйте люде у свого, вже часъ покинути жидовъ.

РУСКІЙ КОМ. ШТОРЪ
727 Commerce str.
SHAMOKIN PA.

Манажеры:
Михаилъ Лабовскій
Михаилъ Колодѣй

Всяки товары найлѣпшого сорта, дуже тунi

Родимцѣ! не спомагайте жидôвъ, але своихъ братôвъ!

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

300
PEARL and MULBERRY str.
SHAMOKIN PA.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

PETRO SERAFIN
Петро Серафинъ
424 Shamokin Str.
Рускій готель.

Мае пиво, віску и всякі другі здорові напитки. Готель чистенькій, услуга порядна, честна и солідна.

Вже часъ покинути чужихъ, а себе самыхъ пôдпомагати!

LEADER & HAMILTON
напротивъ Рединьского дипа
SHAMOKIN, PA.

Великій складъ сукна найрôжнороднѣйшого ґатунку на убраня такъ для женьщинъ, якъ, и мужчинъ. — Котра женьщина хоче мати красну сукню нехай выберає собѣ матерію у Лѣдра и Гамильтона, а не пожалує.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ
ШТОРЪ
въ
ОЛИФАНТѢ ПА.
Пôдъ зарядомъ
ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патріоты. Есть се найлучше заосмотреный зô всѣхъ шторôвъ во всѣ потребнi товары и всякого рода по якъ найтаньшôй цѣнѣ.

Кождый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патріотомъ, най спѣшить до свого руского штору. Особенно нашi ґаздынѣ най йдуть громадно!

Нащо Юськôвъ, Шмулѣвъ помагати? Идѣть до свого.

ИВАНЪ ТАЛПАШЬ
Недалеко лігайского діпа
въ
Mt. Carmel, Pa.

Поручає любымъ краянамъ свôй добре заосмотреный
ГОТЕЛЬ.

Пиво, горѣвка,лікеры и цигары найлучшого сорта.

Таный и выгôдный нôчлегъ

Снѣдане, обѣдъ и вечера все свѣже, смачне и дешеве.

Попробуйте

РУСКА ТОРГОВЛЯ
(Creek Store Company)
415 Shamokin Str,
въ ШАМОКІНЪ ПА.

Поручає мѣсцевымъ Русинамъ и на околицю свôй богатый складъ всякого рода виктуалôвъ и майнерскихъ знарядôвъ.

Е тутъ мясо
И лопата,
Суть и скирнѣ
И гербата,

Перецъ, гвозды и кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки всѣ овочи
Зеленина и сушенина.
Е чернушка,
Е петрушка.

M. ROTHSCHILD,
642 E. Sunbury Str.
SHAMOKIN, PA.

Великій складъ всякого рода убранъ, для старшихъ и для дѣтей. Капелюхи, шапки и всякі другі рѣчи того рода въ найлѣпшôмъ ґатунку, въ низькихъ цѣнахъ.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грошъ щадѣть

Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . Буде зъ васъ.